

Ohrožené skupiny na trhu práce

Osobami se zdravotním postižením podle 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti jsou fyzické osoby, které jsou:

- ❑ orgánem sociálního zabezpečení uznány **plně invalidními** (osoby s těžším zdravotním postižením),
- ❑ orgánem sociálního zabezpečení uznány **částečně invalidními**,
- ❑ rozhodnutím úřadu práce uznány **zdravotně znevýhodně.**

Evidence uchazečů se ZP

- ÚP vede evidenci osob se zdravotním postižením
- Právo na pracovní rehabilitaci
- Individuální plán pracovní rehabilitace
- Po dobu přípravy k práci náleží uchazeči podpora při rekvalifikaci.

Chráněné pracovní místo

- musí být provozováno po dobu nejméně 2 let.
- Příspěvek je poskytován na vytvoření chráněného místa.
- Maximálně osminásobek a pro osobu s těžším zp 12ti násobek průměrné mzdy v nh (10 a více míst, 10ti násobek a 14ti násobek).
- I v případě samostatné výdělečné činnosti.
- Příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů CHM, 3 násobek průměrné mzdy/1 rok

Chráněná pracovní dílna

- Zaměstnáno nejméně 60 % osob se ZP
- Musí být provozována nejméně 2 roky
- Příspěvek – 8násobek průměrné mzdy v nh na každé pracovní místo, 12ti násobek v případě osoby s těžším zdravotním postižením.
- 10 a více míst – 10ti násobek, 14ti násobek pro osobu s těžším ZP
- Příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů, roční výše 4 násobek průměrné mzdy, 6 násobek v případě osoby s těžším ZP/1 zaměstnanec.

Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se ZP

- Zaměstnavateli zaměstnávajícímu více než 50 % osob se zp
- Náleží měsíčně ve výši skutečně vynaložených mzdových nákladů, nejvýše však 8.000,- Kč.
- Poskytuje se čtvrtletně.

Práva zaměstnavatelů

- Zaměstnavatelé po ÚP mohou požadovat:
- Informace a poradenství
- Součinnost při vyhrazování pracovních míst
- Spolupráci při vytváření pracovních míst
- Spolupráci při řešení individuálního přizpůsobování pracovních míst a pracovních podmínek pro osoby se ZP

Povinnosti zaměstnavatelů

■ Zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni zaměstnávat osoby se ZP ve výši povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců zaměstnavatele (4 %)

A to:

Zaměstnáním těchto osob

Odebíráním výrobků nebo služeb

Odvodem do státního rozpočtu

Výše odvodu

- Za každou osobu se ZP, kterou měl zaměstnat, 2,5 násobek průměrné měsíční mzdy v NH

Tabulka č. 2: Vývoj průměrné mzdy a forem plnění povinného podílu

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Povinnost pro zaměstnavatele nad pracovníků	20	20	25	25	25	25	25	25
Výše povinného podílu	5%	5%	4%	4%	4%	4%	4%	4%
Průměrná mzda (Kč)	12 958	14 144	15 172	16 321	17 418	18 421	19 635	21 119
Odběr výrobků - výše násob. prům. mzdy	X	X	3 násobek	3 násobek	3 násobek	7 násobek	7 násobek	7 násobek
Odběr výrobků v Kč za 1 OZP	X	X	45 516	48 963	52 254	128 947	137 445	147 833
Odvod - výše násobku prům. mzdy	0,5	0,5	1,5	1,5	1,5	2,5	2,5	2,5
Odvod v Kč	6 479,0	7 072,0	22 758,0	24 482,0	26 127,0	46 052,5	49 087,5	52 797,5

Pramen: autorka, zpracováno na základě dat ČSÚ, zákonů o zaměstnanosti

Tabulka č. 3: Roční statistika plnění povinného podílu

Rok	Počet zaměstnavatelů (v tis.)	Plnění celkem	Přímé zaměstnávání	Odběr výrobků	Odvod
2000	18 tis.	5,76%	3,49%	0,26%	2,01%
2001	22 tis.	5,72%	3,33%	0,36%	2,04%
2002	21 tis.	6,08%	3,42%	1,76%	0,90%
2003	22 tis.	6,40%	3,38%	2,36%	0,66%
2004	22 tis.	6,98%	3,36%	3,08%	0,54%
2005	23 tis.	5,80%	3,54%	1,51%	0,75%
2006	24 tis.	6,24%	3,63%	2,04%	0,57%
2007	25 tis.	6,48%	3,71%	2,29%	0,48%

Pramen: MPSV, Ing. Majerová, 2008

Motivy k zaměstnávání osob se ZP

Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, umožňuje zaměstnavatelům **snížit si daň**, pokud zaměstnávají pracovníky se zdravotním postižením:

- O částku 18.000,- Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením,
- o částku 60.000,- Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením,
- o polovinu daně u poplatníků zaměstnávajících nejméně 25 zaměstnanců, u nichž podíl zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, činí více než 50 % průměrného ročního přepočteného počtu všech jejich zaměstnanců.

Sleva na dani

- 18.000,- Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením
- 60.000,- Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením
- Polovinu daně u poplatníků, kteří zaměstnávají více než 50 % občanů se zdravotním postižením, pokud těchto občanů celkově zaměstnávají minimálně 25

Zaměstnávání invalidních osob

- Často minimální mzda
- Pro částečně invalidní 75 % min. mzdy, tj 6.000,- Kč
- Plně invalidní 50 %, 4.000,- Kč
- Možnost neomezeného výdělku (obava z kontroly – odejmutí invalidního důchodu)

Situace na trhu práce

- K 30.6.2009 o 3,9 tis uchazečů více než v roce 2008
- Podíl 13,8 % (2009) x 20,2 (2008)
- Na 1 VPM 24,4 OZP (14,1 2008)

MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI v %	k 30.6.2008			k 30.6.2009		
	celkem	ženy	muži	celkem	ženy	muži
Míra registrované nezaměstnanosti	5,0	6,5	3,9	8,0	9,3	7,0
Míra nezaměstnanosti občanů se ZPS/OZP	32,9	35,6	30,5	35,8	39,2	32,9
Míra nezaměstnanosti podle věku						
15-19	28,2	34,8	24,0	36,6	38,8	35,1
20-24	8,4	9,8	7,4	15,9	16,5	15,5
25-29	4,5	5,9	3,6	8,3	9,1	7,7
30-34	4,4	7,2	2,6	7,4	10,4	5,4
35-39	4,2	6,3	2,6	6,7	9,0	4,9
40-44	4,3	5,5	3,1	6,7	8,0	5,5
45-49	4,6	5,7	3,6	7,2	8,2	6,2
50-54	6,2	7,4	5,0	8,6	9,7	7,5
55-59	7,1	8,1	6,3	9,9	10,5	9,4
nad 60	3,1	1,1	4,0	4,4	1,1	5,9
do 25	10,1	11,6	8,9	18,1	18,9	17,5
nad 50	6,0	6,8	5,3	8,3	8,9	7,9
Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání						
základní a bez vzdělání	23,2	22,9	23,7	32,6	31,0	34,6
střední bez maturity	5,3	8,1	3,9	9,2	12,3	7,6
střední s maturitou	3,2	3,9	2,5	5,2	5,7	4,7
vysokoškolské	1,6	1,8	1,5	2,4	2,5	2,3

Rok	Uchazeči celkem	Míra nezaměstnanosti	Uchazeči OZP	Uchazeči OZP z celkového počtu
1991	221 749	4,1%	17 032	7,7%
1992	134 788	2,6%	15 502	11,5%
1993	185 216	3,5%	20 016	10,8%
1994	166 480	3,2%	22 015	13,2%
1995	153 041	2,9%	22 687	14,8%
1996	186 339	3,5%	31 455	16,9%
1997	268 902	5,2%	40 460	15,0%
1998	386 918	7,5%	48 951	12,7%
1999	487 623	9,4%	57 615	11,8%
2000	457 369	8,8%	59 025	12,9%
2001	461 923	8,9%	61 518	13,3%
2002	514 435	9,8%	66 907	13,0%
2003	542 420	10,3%	71 806	13,2%
2004	541 675	9,5%	74 672	13,8%
2005	510 416	8,9%	75 316	14,8%
2006	448 545	7,7%	71 318	15,9%
2007	354 878	6,0%	65 216	18,4%

Dlouhodobě nezaměstnaní

- ❑ Pokles počtu dlouhodobě nezaměstnaných
- ❑ Podíl stále vysoký:
- ❑ Důvody poklesu: realizace projektů ESF, odchod do důchodu, opatření (pomoc v hmotné nouzi, životní existenční minimum)

Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti

tab. č. 17

	k 30. 6. 2008		k 30. 6. 2009		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
uchazeči - celkem	297,9	100,0	463,6	100,0	165,7	55,6
z toho:						
do 3 měsíců	87,8	29,5	158,3	34,2	70,5	80,3
3 - 6 měsíců	51,2	17,2	123,3	26,6	72,1	140,8
6 - 9 měsíců	26,7	9,0	51,8	11,2	25,1	93,9
9 - 12 měsíců	19,2	6,4	28,9	6,2	9,7	50,3
12 - 24 měsíců	36,4	12,2	38,8	8,4	2,4	6,7
nad 24 měsíců	76,6	25,7	62,5	13,5	-14,1	-18,4
<i>nad 6 měsíců</i>	<i>158,9</i>	<i>53,3</i>	<i>181,9</i>	<i>39,2</i>	<i>23,0</i>	<i>14,5</i>
<i>nad 12 měsíců</i>	<i>113,0</i>	<i>37,9</i>	<i>101,3</i>	<i>21,9</i>	<i>-11,7</i>	<i>-10,4</i>

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Práce – centrální instituce

■ Cíle

■ Status

■ Sociální kontakty

■ Strukturu našeho života, času

Vzdělání – příprava na zaměstnání

Volný čas – regenerace pro další práci v
zaměstnání

Důsledky nezaměstnanosti

- Životní úroveň
- Absolutní deprivace (existenční ohrožení) a relativní deprivace (psychické strádání způsobené vyloučením z konzumu)

Paní Eliška (38 let, vyučená kadeřnice, ZPS – omezení práce ve stoje): *„Mám tři děti. Jsem rozvedená, a tak se mám co ohánět, abychom to všechno finančně zvládli. Terezce jsem minulý týden koupila nové kalhoty a teď je na řadě Anička. Na oblečení dětí dbám, aby si ve škole neřekli, že jsme nějaké socky a nosíme věci jen ze sekáče. To se raději uskromníme v jídle.“*

Důsledky nezaměstnanosti

- Sociální izolace

- Ztráta statusu

(ztráta zaměstnání jako viditelný důkaz osobního selhání)

- Zátěž rodinných vztahů

- Zhoršení zdravotního stavu

- Reprodukční chování

Životní strategie nezaměstnaných

- Aktivní - snaží se neustále vyhledávat nové informace ve všech dostupných zdrojích, stresová situace ztráty práce u tohoto typu mobilizuje psychickou energii.
- Pasivní - novým informacím se vyhýbá, vyčkává na řešení samo od sebe, pokouší se na situaci nemyslet, nepřipouštět si ji, čímž se snaží eliminovat stresové podněty na nejnižší možnou míru.

Strategie nezaměstnaných

■ délka nezaměstnanosti

■ „normální stav“

■ Fáze adaptace:

- Šok
- Fáze úzkosti a deprese, ztráty duševní rovnováhy
- Fatalistická – adaptace na nový způsob života

Typy životních strategií nezaměstnaných:

- Strategie spojené s hledáním nového zaměstnání
- Strategie související s přežitím v nových podmínkách
- Strategie překonávání stigmatu spojeného s nezaměstnaností

Strategie související s přežitím v nových podmínkách

- Omezení spotřeby
- Postupné zřeknutí se původního rozsahu potřeb
- Hledání alternativních způsobů uspokojování potřeb
- Rezignace a apatie

Strategie překonávání stigmatu spojeného s nezaměstnaností

- Vytěsnění nepříznivé situace z vědomí.
- Únik do sociálního prostoru, kde nezaměstnanost není stigmatizující.
- Zatajování situace nezaměstnanosti
- Plnění obecných očekávání spojených s rolí nezaměstnaného.
- Chápání své situace jako situace způsobené vnějšími okolnostmi
- Rozvíjení aktivit volného času.
- Účast na aktivitách zaměřených do budoucna
- Únik do pozice se společensky hodnotnějším statusem

Zpřísnění dávek

Zákon o hmotné nouzi/existenční minimum

Lidé, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní a pobírají dávku pomoci v hmotné nouzi „příspěvek na živobytí“ déle než půl roku, mají po uplynutí uvedených šesti měsíců nárok na tzv. existenční minimum, tj. 2020 Kč.

VP, DS, VPP

- ☛ Pokud si lidé v hmotné nouzi chtějí zachovat stejnou výši příspěvku na živobytí, musí mít příjem z výdělečné činnosti (např. z krátkodobého zaměstnání, veřejně prospěšných prací aj.) nebo vykonat veřejnou či dobrovolnickou službu v délce alespoň 20 hodin za měsíc.
- ☛ Za to mají nárok na více peněz, v rozmezí od 2 020 Kč (existenční minimum) do 3 126 Kč (životní minimum).

Veřejná služba

- V praxi to znamená, že pomohou obci v záležitostech, které jsou v jejím zájmu – zejména při zlepšování životního prostředí v obci, udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, pomoci v oblasti kulturního rozvoje a sociální péče.
- Veřejnou službu mohou organizovat buď obce samotné, nebo ji mohou delegovat na své příspěvkové či jiné organizace.
- Veřejná služba se vykonává na základě písemné smlouvy uzavřené s obcí, která obsahuje alespoň místo, předmět a dobu výkonu. O
- bec je rovněž povinna uzavřít pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou osoba vykonávající veřejnou službu způsobí nebo jí bude způsobena. **Za výkon veřejné služby nenáleží odměna.**

Dobrovolnická služba

- ❑ mohou organizovat pouze nestátní neziskové organizace, jejichž projekt je akreditován Ministerstvem vnitra.
- ❑ Jednou ze základních charakteristik dobrovolnické služby je **svobodné rozhodnutí dobrovolníka vykonávat tuto službu bez nároku na odměnu.**
- ❑ Pro výkon dobrovolnické služby jsou nutné osobní předpoklady dobrovolníka, a proto mohou být na adepta dobrovolnické služby kladeny poměrně vysoké požadavky na jeho sociální inteligenci, komunikační schopnosti a psychickou vyrovnanost.

Úprava příspěvku

- Bude se týkat těch uchazečů o zaměstnání, kteří od ledna 2009 (či dřívějšího data) pobírali nepřetržitě příspěvek na živobytí a nebyli od ledna 2009 až do současné doby aktivní.
- Dávku si přitom lidé mohou opět zvýšit, a to v případě, že budou mít příjem z výdělečné činnosti, či vykonají alespoň 20 h veřejné/dobrovolnické služby.